26/02/2019

Το επιγονάτιο του Αγίου Νικολάου του Πλανά (φώτο)

/ Ορθόδοξες Προβολές

Το εν λόγω επιγονάτιο ανήκει στην κατηγορία των λειτουργικών ενδυμάτων και λόγω του ότι χρησιμοποιήθηκε από τον Άγιο Νικόλαο τον Πλανά έχει ιδιαίτερη ιστορική και πνευματική αξία.

Σύντομη περιγραφή:

Μέγιστες διαστάσεις (ύψος x πλάτος): 46×46 εκ.

Υλικό: βαμβάκι, μετάξι, μεταλλικά νήματα, χαρτόνι.

Η μεταξωτή επιφάνεια του καφεκόκκινου κάμπου καλύπτεται από μεγάλα κίτρινα ελικοειδή διακοσμητικά άνθη και καρπούς με φυσιοκρατική απόδοση.

Το ύφασμα φαίνεται να προέρχεται από μεγαλύτερο κομμάτι και κόπηκε για να κατασκευαστεί το επιγονάτιο.

Στο κέντρο του επιγονατίου, είναι τοποθετημένος σταυρός που έχει κεντηθεί με μεταλλικά νήματα πάνω σε χαρτόνι δημιουργώντας ανάγλυφη επιφάνεια.

Τα νήματα είναι καρφωμένα στην επιφάνεια με τη γνωστή βελονιά ορθή ρίζα. Τιρ – τιρ και πούλιες χρησιμοποιήθηκαν στις άκρες των κεραιών και στις δέσμες ακτινών που συμπεριλαμβάνει ο σταυρός ενώ περιμετρικά ένα μεταλλικό σειρίτι με γραμμικό διάκοσμο, διακοσμεί το επιγονάτιο.

Στο πίσω μέρος παρατηρείται η τοποθέτηση υποκίτρινης ισομερούς ύφανσης λινής φόδρας πάνω από την οποία τοποθετείται υποκίτρινη βαμβακερή και τέλος το επιγονάτιο φοδράρεται με κόκκινο μεταξωτό ύφασμα που, λόγω φθοράς, έχει υποστεί μεγάλες απώλεις του υλικού.

Πάνω από την κόκκινη φόδρα είχε επιρραφθεί βελούδινος σταυρός που λείπει η μία κεραία του. Μαύρη βελούδινη ταινία στο πίσω μέρος χρησιμοποιήθηκε για τη διακόσμηση της παρυφής του επιγονατίου.

Το μοτίβο του κάμπου όπως επίσης και τα διακοσμητικά στοιχεία του σταυρού του επιγονατίου χρονολογούν το αντικείμενο στο τέλος του 19ου με αρχές του 20ού αιώνα.

Κατάσταση διατήρησης:

Το αντικείμενο έφερε αρκετές απώλειες υλικού και ελεύθερες ίνες λόγω της χρήσης αλλά και λόγω της κοπής διαφόρων μικρών τεμαχίων του υφάσματος προς κατασκευή διαφόρων φυλακτών από τους πιστούς ως ευλογία.

Τα μεταλλικά νήματα αυτά φέρουν προϊόντα οξείδωσης λόγω κάποιας παλαιότερης όμως κακής αποθήκευσης.

Παρατηρούνται επίσης διάφορες μεγάλες τσακίσεις λόγω διπλώματος του επιγονατίου και ανοίγματα σε κατά τόπους σημεία.

Επικαθίσεις και κατά τόπους λεκέδες από τα κεριά βρίσκονται στην επιφάνεια του κάμπου του ενδύματος.

Επεμβάσεις συντήρησης:

Πραγματοποιήθηκε αρχικά μηχανικός καθαρισμός για την αφαίρεση των επικαθίσεων σκόνης με τη χρήση μαλακού πινέλου και σκούπας και αργότερα χρησιμοποιήθηκε Chemical sponge® για την απορρόφηση των ενσωματωμένων ρύπων.

Μετά πραγματοποιήθηκε ομαλοποίηση των μεγάλων τσακίσεων ακολουθώντας ανοικτή ενεργή ύγρανση.

Ο μεταξωτός κάμπος υποστηρίχθηκε με κρεπλίνα κατά τόπους και στερεώθηκε με μεταξωτές κλωστές χρησιμοποιώντας διάφορα είδη βελονιάς συντήρησης (couching, long & sort). Ακολουθήθηκε η στερέωση του περιμετρικού σειριτιού με τη χρήση μεταξωτής κλωστής ενώ στο πίσω μέρος του επιγονατίου τοποθετήθηκε βαμμένο (βαφές Lanacron®) μεταξωτό τούλι στην κατάλληλη απόχρωση για να υποστηρίξει όλες τις φόδρες αλλά και για να είναι ορατά τα υφάσματα και ο σταυρός).

Το αντικείμενο δεν έχρηζε περαιτέρω εργασιών συντήρησης χάρη στην καλή γενική κατάστασή του.

Δρ Χρήστος Χ. Καρύδης
Επίκουρος Καθηγητής Προληπτικής Συντήρησης και Ιστορίας Υφάσματος
Α.ΤΕΙ Ιονίων Νήσων, Α.Π.Θ και Α.Ε.Α.Θ

φωτ. Χ. Καρύδης

ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΠΟ www.archaiologia.gr / greekorthodoxreligioustourism.blogspot.com